نخستین اجراهای پاییزی

بازار کنسرت‌های موسیقی آرام آرام گرم می‌شود

علیرضا قربانی

رسیتال پیانو فریدون ناصحی

موسیقی

ندا سیجانی/ با پایان ایام عزاداری محرم و صفر، بار دیگر سالن‌های کنسرت تهران، میزبان علاقه‌مندان موسیقی می شود. درواقع تعطیلی دو ماه ایام محرم و صفر، فرصت مناسبی بود تا هنرمندان موسیقی در ژانرهای مختلف، پس از ۴ ماه فعالیت اجرای کنسرت از فروردین ماه تا تقریباً هفته آخرتیرماه، باردیگر با آمادگی کامل به روی صحنه بیایند و هنرنمایی کنند، البته درصفحات مجازی برخی از هنرمندان موسیقی پاپ تک آهنگ‌های جدید به اشتراک گذاشته شده است که بی‌تردید در فصل تازه اجراهای صحنه‌ای، این کارها شنیده و اجرا خواهند شد.

یک هزار و هفتاد کنسرت در ۴ ماه نخست سال

طبق اعلام دفتر موسیقی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، در سه ماهه اول سال ۱۴۰۲، ۷۷۶ نوبت اجرا و در تیرماه ۱۴۰۲، ۲۹۴ اجرا در کشور برگزار شده است که بطور کلی در این مدت زمان ۴ ماهه، ۱۰۷۰ اجرا، به روی صحنه رفته است که نسبت به یکی - دو سال اخیر و حتی شاید قبل‌تر، از افزایش خوبی برخوردار بوده است.

ارکستر سمفونیک آغازگر کنسرت‌های پاییزی

اما نکته قابل توجه و تأمل‌برانگیز، این است تا به امروز خبری از حضور و اجرای خوانندگان پاپ نبوده و حتی درصفحات مجازی آنها نیز، خبری از کنسرت‌های پاییزی‌شان اعلام نشده است. براین اساس آغازگر دور تازه کنسرت‌های موسیقی با اجرای ارکسترسمفونیک تهران خواهد بود که نخستین اجرای پاییزی خود را در تاریخ‌های پنجم و ششم مهرماه درساعت ۲۱:۳۰ در تالار وحدت برگزار می‌کند.

در این اجرا منوچهر صهبایی ارکستر سمفونیک تهران را رهبری می‌کند. سمفونی شماره ۷ بتهوون، رقص در سمنگان اثر حسین ناصحی، رقص‌های مجار شماره ۱، ۴، ۵ و ۱۰ و قسمت اول سمفونی شماره ۴ برامس، قطعاتی هستند که قرار است در این کنسرت، نواخته شوند. طبق اعلام سامانه فروش بلیت، قیمت بلیت‌های این کنسرت از ۱۰۰ هزار تومان تا ۳۲۰ هزار تومان است.

شب شوپن با فریدون ناصحی

رسیتال پیانو فریدون ناصحی دیگر اجرای موسیقی است که در تاریخ هفتم مهرماه در تالار وحدت برگزار می‌شود. این برنامه که «شب شوپن ولیست» عنوان دارد ساعت ۲۱:۳۰ با اجرای آثار بزرگان موسیقی کلاسیک جهان آغاز می‌گردد. قیمت بلیت‌های این کنسرت هم از ۱۰۰ تا ۳۰۰ هزار تومان برآورد شده است.

فریدون ناصحی موسیقیدان، مدرس و از نوازندگان باسابقه ساز پیانو است و طی سال‌ها فعالیت هنری با هنرمندان بزرگی همچون فریدون ناصری، ایرج صهبایی و نادر مشایخی همکاری داشته و کنسرت‌های متعددی با ارکسترهای ایرانی و خارجی به اجرا گذاشته است.

«شهپر» و روایت شاهنامه با موسیقی

دیگر اجرای پاییزی به نخستین اجرای موسیقی فیوژن گروه موسیقی «شهپر» اختصاص دارد که دوشنبه ۱۰ مهر ماه به میزبانی تالار خلیج فارس فرهنگسرای نیاوران برگزار خواهد شد. این کنسرت به بهانه آیین مهرگان و با بهره‌گیری از شاهنامه فردوسی روی صحنه می‌رود. این گروه موسیقی قطعه‌هایی را با شعرهای داستان‌های رستم و سهراب، رستم و اسفندیار، فریدون و ضحاک، منوچهر شاه، کی‌خسرو، افراسیاب و داستان‌های سیاوش در این کنسرت به اجرا درخواهد آورد.

گروه موسیقی فیوژن «شهپر» به سرپرستی و خوانندگی محسن مرعشی، چندین سال است با بهره‌گیری از کلام بزرگان و مفاخر شعر و ادب پارسی همچون فردوسی، مولوی، حافظ و خیام فعالیت دارد.

آنچه این گروه موسیقی را مشهور ساخته است؛ ارائه تاریخ حماسی اسطوره‌های پارسی با بهره‌گیری از شعرهای شاهنامه فردوسی در قالب موسیقی فیوژن بوده که تا کنون مانندی نداشته است.

گروه موسیقی «شهپر» تلاش کرده داستان‌های شاهنامه را با ملودی و سازبندی‌هایی نزدیک به علاقه‌های نسل جوان و با تلفیقی از سازهای اصیل ایرانی در کنار سازهای جهانی، تنظیم و اجرا کند و در واقع نگاهی متفاوت‌تر از آنچه تا به امروز در زمینه موسیقی شاهنامه به انجام رسیده است، ارائه نما ید.

عرفان پرقوه، تنظیم‌کننده، رهبر گروه و نوازنده سازهای بادی و گیتار بیس، مهران منفرد، نوازنده گیتار الکتریک، هومان حیدری، نوازنده سنتور و جواد و تورنگ سلیمانی، نوازندگان سازهای کوبه‌ای از دیگر اعضای گروه موسیقی شهپر هستند. قیمت بلیت‌های این کنسرت از ۲۵۰ تا ۳۵۰ هزار تومان اعلام شده است.

«منظومه ابریشم» با ۱۲ مقام

دیگر اجرای موسیقی که به میزبانی خانه هنرمندان برگزار می‌شود کنسرت «منظومه ابریشم» نام دارد. کنسرت پژوهشی به تنبورنوازی نیکناز میرقلمی که در تاریخ ۷ مهرماه ساعت ۱۹ در سالن استاد شهناز خانه هنرمندان ایران برگزار می‌شود. نیکناز میرقلمی قرار است در این برنامه اجرای خود را در دوازده مقام این ساز به روی صحنه ببرد. قیمت بلیت این اجرا ۱۵۰ هزار تومان است.

اجراهای خارج از ایران

در همین مدت زمان کنسرت‌هایی هم با حضور خوانندگان نام آشنای ایران در خارج از کشور برگزار خواهد شد. همایون شجریان در تاریخ‌های ۱۰، ۱۱، ۱۴، ۱۵ و ۱۶ مهرماه درهامبورگ، مونیخ، وین و هلند اجرای برنامه دارد.

علیرضا قربانی نیز از تاریخ‌های ۱۲، ۱۴، ۲۰ و ۲۱ آبان ماه در شهرهای کلگری، ونکوور، تورنتو و مونترال کانادا به روی صحنه می‌رود.

مجید رضوی از خوانندگان موسیقی پاپ نیز ۲۱ مهر ماه در دوبی اجرای برنامه دارد.

طبق اعلام دفتر موسیقی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، در سه ماهه اول سال ۱۴۰۲، ۷۷۶ نوبت اجرا و در تیرماه ۱۴۰۲، ۲۹۴ اجرا در کشور برگزار شده است که بطور کلی در این مدت زمان ۴ ماهه، ۱۰۷۰ اجرا، به روی صحنه رفته است که نسبت به یکی - دو سال اخیر و حتی شاید قبل‌تر، از افزایش خوبی برخوردار بوده است

آیا VODها بازار مصرف محتوای تصویری ایرانی را با واردات بی‌رویه آثار کره‌ای و ترکیه‌ای بهم ریخته‌اند؟

آمار تماشا را منظم منتشر کنید!

نمایش خانگی

فاطمه ترکاشوند
روزنامه‌نگار

مصرف محتوای صوتی و تصویری در سال‌های اخیر با فراگیر شدن استفاده از ماهواره و پس از آن گسترش دامنه اینترنت و دسترسی به محتوای فرامرزی، از دامنه تولیدات داخلی فراتر رفته و امروز بر کسی پوشیده نیست که بخش قابل توجهی از مردم کشور از طرق مختلف، مصرف‌کننده محتوای خارجی هستند. از سوی دیگر با توجه به اینکه ظرف یک دهه گذشته برخی کشورها مثل کره جنوبی و ترکیه، سرمایه‌گذاری گسترده و برنامه‌ریزی دقیقی برای گرفتن سهم از بازار تولیدات تصویری جهانی داشته‌اند، در کشور ما نیز تعداد مصرف‌کنندگان آثار کره‌ای و ترکی، امروز با تعداد مصرف‌کنندگان محتوای امریکایی و هندی قابل مقایسه و رقابت شده‌اند. این شکل از مصرف هرچند مزایا و محاسن مخصوص به خود را دارد اما تغییراتی را هم در وجوه فرهنگی و اقتصادی بازار محتوای ایرانی ایجاد کرده و می‌تواند تبعات سوئی هم داشته باشد. سؤال اینجاست که پلتفرم‌ها چه مسئولیتی در قبال تنظیم این مصرف دارند و به تبع آن ساترا به عنوان متولی تنظیم مقررات صوت و تصویر فراگیر تا چه اندازه از این مسأله اطلاع و به آن توجه دارد؟

تماشای محتوای خارجی از ۲۵ تا ۵۰ درصد محتوای ایرانی

سال ۱۴۰۰ فیلیمو برای آخرین بار گزارش عملکرد سالانه خود مربوط به آذر ۹۸ تا آذر ۹۹ را منتشر کرد و شاید این گزارش تنها سند موجود از پلتفرم‌های اول کشور باشد که درباره نحوه مصرف مخاطب اطلاعاتی را ارائه می‌دهند.

این گزارش نشان می‌داد که سه فیلم اول پرمخاطب در آن سال یعنی «مطرب»، «سامورایی در برلین» و «خوب، بد، جلف ۲» هر کدام ۱۰۵، ۸۶ و ۷۹ میلیون دقیقه تماشا شده بودند درحالی که فیلم «سریع و خشن تقدیم می‌کند: هابز و شاو» ۴۶ میلیون دقیقه تماشا شده بود. این رقم قابل توجه در سریال‌ها، معنای جدی‌تری هم داشت. درحالی که هر قسمت از سریال «آقازاده» و «هم‌گناه»، آمار ۴۲ و ۴۰ میلیون دقیقه تماشا داشتند، هر قسمت از «دیدن» و «چرنوبیل» نیز به ترتیب ۹ و ۶ میلیون دقیقه تماشا شده بودند. این آمار هرچند هنوز به تفکیک کشورهای تولیدکننده ارائه نشده بود اما نشان می‌داد که مصرف محتوای خارجی قدرت رقابت با آثار داخلی را دارد و می‌تواند از یک‌چهارم تا نیمی از آمار تماشا را به خود اختصاص دهد.

تنظیم سهم تولیدکننده ایرانی و خارجی دست کیست؟

در دهه ۷۰ و ۸۰ تلویزیون با اختصاص دادن باکس عصر جمعه شبکه یک یا برنامه‌های خاص سینمایی مثل سینمایک و سینماچهار در دهه ۷۰ و ۸۰، محتوای خارجی را به صورت گزیده و اندک در اختیار مخاطب ایرانی قرار می‌داد و از این طریق بازار مصرف کنترل می‌کرد. در همین سال‌ها با افزایش مصرف خانگی در ویدیو یا دی‌وی‌دی، مؤسسه رسانه‌های تصویری به عنوان بازوی تنظیم‌گر وزارت فرهنگ، با تمهید ملزم کردن شرکت‌های واردکننده فیلم به رعایت سهم خرید آثار ایرانی و خارجی تلاش می‌کرد تا وجوه فرهنگی و اقتصادی بازار نمایش خانگی را به تعادل برساند.

کره‌ای‌ها و ترکیه‌ای‌ها چه سهمی از بازار تماشای ایرانی را می‌گیرند؟

در سال‌های اخیر اما به نظر می‌رسد که روود بی‌رویه و غیرشفاف آثار خارجی چه به صورت غیرقانونی و چه به صورت قانونی، شکل دیگری از مصرف را به مخاطب ایرانی تحمیل کرده است. درواقع آن چه پلتفرم‌ها را به سمت انتشار جریانی از یک محتوای خاص سوق می‌دهد، میزان سودآوری آن است درحالی که مخاطب در میان انبوه آثاری که در دسترسش قرار گرفته، صرفاً طبق معیارهایی چون دوبله بودن، ژانر، آب و رنگ تصویر یا امتیاز IMDB تصمیم به تماشا می‌گیرد.

وفور انیمه‌ها و سریال‌های کره‌ای به‌روزشده در صفحه اول نماوا و آمار تماشا نشان می‌دهد مخاطبان این پلتفرم، مشتریان بازار کره هستند و ازدیاد نسبی آثار ترکی در فیلیمو که متأثر از دوبله غیرحرفه‌ای آثار در آپارات بوده است هم نشان می‌دهد که محتوای ترکی احتمالاً از سوی مخاطبان فیلیمو با استقبال روبه‌رو شده است. اما تحلیل دقیق‌تر میزان و شکل مصرف هر کدام که قطعاً می‌تواند حاوی اطلاعات مهمی برای برنامه‌ریزان فرهنگی و حتی تولیدکنندگان سریال‌های داخلی اعم از تهیه‌کنندگان، کارگردان‌ها و نویسندگان باشد، نیاز به ارائه آمار دقیق و منظم دارد.

پلتفرم‌ها آمار دقیق و منظم میزان و شکل تماشا را منتشر کنند

بی‌شک اگر ایران بخواهد با چند اقتصاد مهم منطقه در حوزه تولید محتوای تصویری خصوصاً فیلم و سریال رقابت کند و خود را به عنوان عنصر مؤثر فرهنگی و اقتصادی در این حوزه معرفی نماید، لازم است که سیاستگذاران این حوزه، این موضوع را به دقت بررسی و تعقیب کنند اما حتی در غیر این صورت هم ارائه آمار شفاف به مخاطبان حتماً بر آگاهی آنان نسبت به انتخاب هوشمندانه محتوا اثرگذار خواهد بود و از این رو این مسأله می‌تواند به عنوان یکی از حقوق مصرف‌کننده در نظر گرفته شود. طبعاً چنین رویکردی ساترا را ملزم به اتخاذ تمهیداتی در این مسیر خواهد کرد.

ساترا چه تمهیدی برای ایجاد الزام جهت ارائه آمار دارد؟

سرگرمی بدون تردید، یکی از مهم‌ترین بازارها در جهان امروز چه از حیث اقتصادی و چه از حیث فرهنگی و اجتماعی است اما در وضعیتی که پلتفرم‌ها بدون شفافیت در چگونگی مصرف مخاطبان‌شان در حال چیدن نقشه خود برای رشد سود اقتصادی‌شان هستند، نه تنها ناچاریم که از ناظران این حوزه ایجاد الزام‌های قانونی برای شفافیت را مطالبه کنیم بلکه فراتر ازآن باید از خود پلتفرم ها هم انتظار داشته باشیم تا با اعلام گزارش سالانه خود به نهادها، رسانه‌ها و افکار عمومی کمک کنند تا راه خود را از میان انبوه محتوای در دسترس، بهتر برگزینند.

سال ۱۴۰۰ فیلیمو برای آخرین بار گزارش عملکرد سالانه خود مربوط به آذر ۹۸ تا آذر ۹۹ را منتشر کرد و شاید این گزارش تنها سند موجود از پلتفرم‌های اول کشور باشد که درباره نحوه مصرف مخاطب اطلاعاتی را ارائه می‌دهند

گزارش سینما

مهدی باقری به «ایران» از تجربه ساخت «پرواز بر فراز سرزمین خورشید» گفته است

خورشید از ایران طلوع می‌کند

فرهنگی/ «پرواز بر فراز سرزمین خورشید» مستندی است از مهدی باقری که در شانزدهمین جشنواره «سینماحقیقت» روی پرده رفت، قرار است بزودی روانه اکران شود. فیلمی که با روایتی عاشقانه از رابطه هلن و اشمیت زن و شوهر باستان‌شناس آغاز می‌شود و در ادامه به عشق ایران گره می‌خورد.

تقارن قصه هلن و اشمیت با مجسمه پنه‌لوپه

سال‌های ۱۳۰۹ تا ۱۳۱۸ دوره طلایی حضور باستان‌شناسان خارجی بخصوص آلمانی‌ها و امریکایی‌ها در ایران است و اریک اشمیت یکی از حرفه‌ای‌ترین باستان‌شناس‌ها و مردم‌شناس‌هایی است که در این دوره در ایران فعالیت کرده است. مهدی باقری در این مستند اما از روایت عشق هلن به این باستان‌شناس و رابطه آنها نسبت به ایران می‌رسد. این مستندساز درباره آشنایی‌اش با این دو شخصیت به «ایران» می‌گوید: «در ابتدا آشنایی جزئی درباره باستان‌شناس‌های امریکایی و آلمانی در ایران داشتم و ارنست هرتسفلد شخصیت مورد علاقه‌ام بود اما از اشمیت خیلی شناخت نداشتم. در مطالعات پراکنده‌ای که داشتم به هواپیمایی به نام دوست ایران (**Friends Of Iran**) برخوردم که توسط هلن همسر اشمیت خریداری شده بود. با این هواپیما برای اولین‌بار در کل ایران و خاورمیانه، مناطق باستانی با متدهای جدید ثبت و ضبط شد. شاخصه‌ای که من را جذب قصه آنها کرد، همین نکته بود که فردی آنقدر به همسرش علاقه‌مند است و دوست دارد در ایران حضور داشته باشد و در این حوزه کار کند که از زندگی خودش هزینه می‌کند و با وجود مشکلات و موانع بسیار این هواپیما را خریداری کرده و به ایران وارد می‌کند تا بسیاری از نقاط باستانی که ثبت و ضبط نشده بودند یا با حدس و گمان درباره آنها صحبت می‌شد به این طریق ثبت و ضبط شود. قصه این دو شخصیت تقارن جالبی با مجسمه پنه‌لوپه داشت که توسط اشمیت در تخت‌جمشید کشف شده است. این مجسمه یکی از مجسمه‌هایی است که توسط یونانی‌ها اهدا شده و نماد زنی است که منتظر بازگشت همسرش از یک سفر درازمدت است. با کنار هم قرار گرفتن قصه هلن و اشمیت در کنار پنه‌لوپه به این روایت رسیدیم که این زن و شوهر انگار دارند در یک نامه‌نگاری یا گفت‌وگویی، قصه کار و زندگی‌شان را در ایران تعریف می‌کنند.»

روایت تاریخ با قصه‌هایی عاشقانه

«پرواز بر فراز سرزمین خورشید» از عشق هلن به اشمیت آغاز می‌شود و در ادامه مهر ما به سرزمین مادری را بیشتر می‌کند. باقری درباره انتخاب این رویکرد توضیح می‌دهد: «مسلماً دو شخصیتی خارجی که به ایران آمده‌اند، هرچند خدمات ارزنده داشتند به اندازه من ایرانی نسبت به کشورم علاقه و عرق ندارند اما در تاریخ باستان‌شناس‌های خارجی زیادی داریم که به ایران آمدند و به آن علاقه‌مند شدند. اشمیت یکی از آنهایی است که نسبت به موقعیت ایران و مردم ایران بسیار علاقه‌مند است. بخشی از فعالیت‌های او درباره مردم‌شناسی ایران است که با دلبستگی قابل‌توجهی همراه است. باستان‌شناسان دیگری هم در همین دوره در ایران حضور داشتند اما من در اشمیت علاقه به سرزمین ایران و فلات ایران را بیشتر دیدم.»

مهدی باقری بدون اینکه ساختار مستندگون فیلمش را دستخوش تغییر و لطمه کند، در «پرواز بر فراز سرزمین خورشید» همچون آثار پیشین‌اش برای تماشاگرش قصه می‌گوید. او درباره با اتکا به روایت‌پردازی جذاب و قصه‌گویی در آثار مستند توضیح می‌دهد: «این علاقه شخصی من است که مستند را با روایت جلو ببرم و این روایت بخشی از ماجرا را بر دوش بکشد و مخاطب را هم به دنبال خود بکشاند. «پرواز بر فراز سرزمین خورشید» یک فیلم باستان‌شناسی علمی نیست و اساساً نباید به عنوان یک فیلم باستان‌شناسی در نظر گرفت. اگر مستندی سفارش خودم به خودم باشد ترجیح می‌دهم از روایت‌ها و زبان شخصی خودم استفاده کنم و وقایع تاریخی و اجتماعی را روی روایت عاشقانه یا معرفی دو شخصیت یا روایت دانای کل یا راوی‌هایی که غایب هستند سوار کنم و به روایتی برسم که مانند نخ تسبیحی جزئیات را به هم پیوند بدهد تا برای مخاطب عام جذابیت بیشتری داشته باشد.»

باقری درباره تکرار عنوان خورشید در این مستند و همچنین مستند قبلی‌اش «در جست‌وجوی خانه خورشید» توضیح می‌دهد: «خانه خورشید درباره ناصرخسرو و شمس‌العماره بود و دوست نداشتم از کلمه عربی استفاده کنم. به این ترتیب شمس‌العماره به خانه خورشید تبدیل شد. ضمن اینکه شمس‌العماره محل دیدار دو شخصیت مستند است که اتفاقاً نام یکی از آنها خورشید است. در «پرواز بر فراز سرزمین خورشید» باز هم - البته به شکل اتفاقی - خورشید را انتخاب کردم چون برای من ایران جایی است که خورشید از آن طلوع می‌کند. نام انگلیسی مستند اما همان نام هواپیمای هلن (**Friends Of Iran**) است که «دوست ایران» معنی می‌شود.»

در شرایط امروز که بازار ساخت مستندهای اجتماعی و پرتره داغ است مهدی باقری مسیر خودش را می‌رود و سعی دارد توجه مخاطب را به تاریخ جلب کند. گویا او در گذشته کاوش می‌کند تا ردپای آن را در امروز پیدا کند. این مستندساز در این‌باره می‌گوید: «واقعاً آرزوی من همین است که شما می‌گویید. من با فیلم‌های اجتماعی کارم را شروع کردم و «پیر پسر» یکی از مهم‌ترین فیلم‌های اجتماعی دهه ۹۰ را ساختم. یک‌جایی متوجه شدم هرآنچه امروز تجربه می‌کنیم ریشه در تاریخ معاصرمان دارد. بر همین اساس به دنبال آن هستم که حتی اگر فیلم شهری هم می‌سازم با زبان تاریخی نشان دهم که اتفاق چه درست یا غلط به چه شکل افتاده است که به شرایط امروز رسیده‌ایم. با وجود اشتیاق زیاد اغلب مستندسازان به حوزه فیلم اجتماعی که هم از علاقه‌مندی مدیران سیاست‌گذار سینمای مستند نشأت می‌گیرد و هم از پسند جشنواره‌ها و مخاطب خارجی می‌آید از یک جایی به بعد تصمیم گرفتم که به تاریخ بپردازم.»